

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 14 януари 2022 г.
(OR. en)

5325/22

Междуетноститутуционално досие:
2022/0004 (NLE)

EDUC 12
ENV 41
CLIMA 16
SOC 25
SUSTDEV 7
JEUN 7
RECH 19

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	14 януари 2022 г.
До:	Г-н Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2022) 11 final
Относно:	Предложение за ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА относно ученето, насочено към екологична устойчивост

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2022) 11 final.

Приложение: COM(2022) 11 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 14.1.2022 г.
COM(2022) 11 final

2022/0004 (NLE)

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно ученето, насочено към екологична устойчивост

(текст от значение за ЕИП)

{SWD(2022) 3 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Превръщането ни в първия континент на света, който е неутрален по отношение на климата, е най-голямото предизвикателство и възможност на нашето време. То изисква да предприемем решителни действия сега.

Урсула фон дер Лайен, „Политически насоки“

Намираме се в критичен момент: действията на човека причиниха нанасянето на почти непоправими вреди на нашата планета — източника на нашето съществуване и благополучие. За да си осигурим бъдеще, в което можем да се развиваме и да процъфтяваме, се нуждаем спешно от колективни и индивидуални действия, така че обществото и икономиката ни да стъпят на устойчива основа. Особено активни и с изявена позиция са младежите, които настояват за промяна и призовават публичните органи да действат неотложно, така че климатът и околната среда да бъдат съхранени за настоящите и бъдещите поколения. Много от тях смятат, че в училище не получават достатъчни познания по въпросите, свързани с изменението на климата, околната среда и как да се живее и действа по-устойчиво¹.

С Европейския зелен пакт Комисията, под ръководството на председателя фон дер Лайен, представи амбициозна стратегия за постигане на устойчивост и преобразуващи промени, необходими за икономиката и обществото ни. Устойчивото развитие е основен принцип на Европейския съюз и постигането на целите за устойчиво развитие на ООН е приоритетна цел за вътрешните и външните политики на Съюза. Чрез съгласуване на действията в редица области на политиката, в това число енергетика, околна среда, мобилност и селско стопанство, ЕС се стреми към екологичен преход, който да е справедлив и приобщаващ. **Както във всички сектори, в образованието и обучението трябва също да се предприемат действия в отговор на извънредната ситуация в областта на климата и на планетарната криза — по отношение на извършваните в тях дейности и най-вече по отношение на способността им да подготвят учащите за бъдещето.**

В съобщението относно европейското пространство за образование², в Европейския зелен пакт³ и в други ключови инициативи⁴ се признава решаващата роля на образованието и обучението за екологичния преход. Учащите от всички възрасти трябва да могат да развиват знанията, уменията и нагласите си, така че да живеят по-устойчиво, да променят моделите на потребление и производство, да възприемат по-здравословен начин на живот и да допринасят — както индивидуално, така и колективно — за трансформацията на нашите общества.

За да се постигне това, е необходимо по отношение на ученето, насочено към екологична устойчивост, да се прилага подход за учене през целия живот с практически, ангажиращи и основани на действия методи на обучение, които насърчават: i) знанията, разбирането и критичното мислене (когнитивно обучение); ii) развитието на практически умения (приложно обучение); и iii) съпричастността, солидарността и грижата за природата (социално-емоционално обучение). Необходими

¹ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2224>

² COM(2020) 625 final.

³ COM(2019) 640 final.

⁴ Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие, европейския пакт за климата, Европейския стълб на социалните права, Програмата на ЕС за нови умения и Резолюцията на Съвета относно европейското пространство за образование (2021—2030 г.).

са интердисциплинарни подходи, които да помогнат на учащите да разберат взаимосвързаността на икономическите, социалните и природните системи.

Предизвикателства по отношение на ученето, насочено към екологична устойчивост

Все по-голям брой инициативи и действия във връзка с изменението на климата, биологичното разнообразие и устойчивостта се провеждат в цяла Европа в рамките на образованието в ранна възраст, в училищата, в професионалното образование и обучение, във висшето образование и в общностни организации. В много държави се прилагат политики и стратегии, свързани с образованието по въпросите на околната среда и устойчивостта и с не по-малко значими понятия като образование за устойчиво развитие и глобална компетентност. И все пак, въпреки десетилетия усилия и инициативи, **ученето, насочено към екологична устойчивост, все още не е системна характеристика на политиката и практиката в ЕС.**

Малко са държавите, в които ученето през целия живот е водещ принцип за устойчивост в образованието и обучението. За да развият пълния си потенциал, ученето и преподаването, насочени към екологична устойчивост, трябва да се осъществяват не само в училищата и във висшето образование, но и във всички форми на образование (формална, неформална, информална), включени в системата, и на всички равнища (от ранно детство до зряла и напреднала възраст).

Държавите често срещат трудности при прилагането и наблюдението на политиките, свързани с образованието и обучението, насочено към екологична устойчивост. Често липсват конкретни цели, действия, показатели и ясна визия. Интердисциплинарният характер на обучението, насочено към екологична устойчивост; необходимостта от педагогически методи, съсредоточени върху учащия; новите подходи към оценяването; промяната в организацията и партньорствата между общностите може да са в противоречие с установените култури и норми в образованието и обучението.

Понастоящем екологичната устойчивост, в това число и биологичното разнообразие, не е достатъчно застъпена в учебните планове и не може да се счита за обхваната в пълна степен в повечето държави членки. Малко са държавите, които са определили конкретни компетентности за устойчивост, свързаните с тях учебни цели и начина, по който те да бъдат оценявани. Темите, свързани с околната среда и устойчивостта, често са включени в научните дисциплини и в географията, докато всички останали предмети, както и комбинации от предмети, също могат да допринесат за разбирането на тези въпроси от учащите.

Много преподаватели в цяла Европа вече активно преподават или се стремят да преподават с насоченост към екологичната устойчивост. Същевременно мнозина споделят, че им липсват опит и обучение, по-специално по отношение на интердисциплинарните подходи, активните педагогически методи и предизвикателствата на самата материя.

Цялостните институционални подходи, при които устойчивостта е заложена във всички процеси и дейности, все още не са широко разпространени в образователните институции донякъде поради недостатъчно финансиране и подкрепа. Институциите често не разполагат с данни и инструменти, с които да наблюдават ефективността на инициативите и усилията за устойчивост.

Към дълбока и преобразяваща промяна

Все по-голям брой проекти и програми, свързани с проблемите на екологичната устойчивост, показват нарастващ интерес и ангажираност към тези теми. Много инициативи обаче остават ограничени по време и обхват. Като се има предвид неотложността на кризите, свързани с климата и биологичното разнообразие, време е да се пристъпи към коренна промяна, да се премине отвъд отделните инициативи към дълбока и системна промяна в образованието и обучението.

Трайното включване на екологичната устойчивост във всички политики, програми и процеси, свързани с образованието и обучението, е от съществено значение за изграждането на уменията и компетентностите, необходими за екологичния преход. Необходими са действия във вертикална посока — от индивидуално през институционално до системно равнище, а също и в хоризонтална посока, което означава, че всички заинтересовани страни в образованието и обучението трябва да работят заедно в сътрудничество, за да се гарантира, че **устойчивостта ще бъде неотменна част от целия обучителен процес.**

Необходимо е да се разработят и да продължат да се прилагат **краткосрочни мерки** в подкрепа на институциите и преподавателите и в помощ на учащите да развият нужните умения и нагласи за екологичния преход. В **средносрочен и дългосрочен план** всички усилия за реформи в образованието и обучението следва да подкрепят и да бъдат съгласувани с промените, необходими за едно по-екологично и по-устойчиво бъдеще.

Проведените консултации и научните данни, използвани при изготвянето на настоящото предложение, ясно показаха, че за цялостното включване на екологичната устойчивост в образованието и обучението са необходими действия на редица фронтове.

Ефективното учене, насочено към екологична устойчивост:

- започва от образованието и грижите в ранна детска възраст;
- основава се на подход за учене през целия живот;
- създава подкрепяща учебна среда, в която за устойчивостта работи цялата институция;
- е съсредоточено върху учащия, ангажиращо, позитивно и основано на реални примери от живота;
- подкрепя преподавателите, включително ръководните екипи, да обучават и да работят за постигането на устойчивост;
- насърчава сътрудничеството и партньорствата на местните и по-широките общности;
- предполага съдържателно участие на младежите;
- изгражда компетентности, свързани с устойчивостта;
- основава се на силни политики.

Ученето и преподаването, насочени към екологична устойчивост, могат да бъдат изцяло в подкрепа на други образователни програми за приобщаване, качество, иновации, интернационализация и обучение, съсредоточено върху учащите. **То има голям потенциал и е отлична възможност ученето да стане по-приложимо; да мотивира учащите и преподавателите; и да допринесе за развитието на компетентности, които са все по-необходими в живота и в работата.**

(1) Цели на предложената препоръка

Предложението на Комисията има за цел:

- да се формулира визия и споделено разбиране на равнището на ЕС относно дълбоките и преобразуващи промени, необходими в образованието и обучението, за осъществяване на екологичния преход;
- да се разработи последователен подход спрямо компетентностите, уменията и нагласите, от които се нуждаят хората, за да действат, живеят и работят по устойчив начин, да се засили значението на ученето през целия живот, за да се гарантира, че всеки — от ранна до зряла възраст — може да придобие тези компетентности и умения;
- да се улесни споделянето на експертен опит и най-добри практики между създателите на политики, изследователите и преподавателите на системно и институционално равнище;
- да се подкрепят инициативи на равнището на ЕС за поощряване на ученето, насочено към екологична устойчивост; и
- да се насърчат инвестициите в по-горе описаните области.

(2) Международно измерение

При все че е изцяло насочено към постигане на амбициите и приоритетите на ЕС, заложи в Европейския зелен пакт, предложението **допълва и надгражда работата на международно равнище**. С него държавите членки и заинтересованите страни ще бъдат мобилизирани за по-съгласувани действия, с които да допринесат за програмата на ЮНЕСКО, по-специално за **пътната карта за образование за устойчиво развитие до 2030 г.**, и ще се подкрепи **ангажиментът на ЕС към Програмата на ООН до 2030 г.** — световния план за глобално устойчиво развитие.

(3) Допълване и взаимодействие с други инициативи на ЕС в областта на образованието и обучението

- Съобщение относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г.⁵;
- Резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)⁶;
- Съобщение относно ново ЕНП за научни изследвания и иновации⁷;
- Препоръка на Съвета относно пакт за научни изследвания и иновации в Европа⁸;
- Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост⁹;
- Препоръка на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост¹⁰;

⁵ COM(2020) 625 final.

⁶ Резолюция на Съвета 2021/C 66/01.

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0628&from=BG>.

⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1a0df8ff-5313-11ec-91ac-01aa75ed71a1>.

⁹ COM(2020) 274 final.

¹⁰ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202\(01\)&from=BG](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202(01)&from=BG).

- План за действие в областта на цифровото образование (2021—2027 г.)¹¹;
 - Препоръка на Съвета относно ключовите компетентности за учене през целия живот¹²;
 - Заключение на Съвета относно инициативата „Европейски университети“¹³;
 - Бъдещите академии за учители „Еразъм+“¹⁴;
 - Рамка на ЕС за качество на образованието и грижите в ранна детска възраст¹⁵;
 - Коалиция „Образование за климата“¹⁶;
 - Предложението за препоръка на Съвета относно европейски подход към микроквалификациите за учене през целия живот и пригодност за заетост¹⁷;
 - Предстоящата европейска стратегия за университетите;
 - Предстоящото предложение за препоръка на Съвета за изграждане на мостове за ефективно сътрудничество в областта на европейското висше образование.
- (4) Съгласуваност с други политики**
- Съобщение относно Европейския зелен пакт¹⁸;
 - Стратегия за биологичното разнообразие за 2030 г.¹⁹;
 - План за възстановяване NextGenerationEU²⁰;
 - Европейски пакт за климата²¹;
 - Нов план за действие относно кръговата икономика²²;
 - Европейски стълб на социалните права²³;
 - Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г.²⁴;
 - Съобщение за новия европейски Баухаус²⁵;
 - Европейска гаранция за децата²⁶;
 - Съобщение относно ново ЕНП за научни изследвания и иновации²⁷;
 - Заключение на Съвета относно бъдещото управление на европейското научноизследователско пространство²⁸;
 - Нова програма за потребителите²⁹.

¹¹ COM(2020) 624 final.

¹² Препоръка на Съвета 2018/C 189/01.

¹³ Заключение на Съвета 2021/C 221/03.

¹⁴ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/bg/node/64>.

¹⁵ Препоръка на Съвета 2019/C 189/4.

¹⁶ Коалиция „Образование за климата“: https://education-for-climate.ec.europa.eu/_en.

¹⁷ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/a-european-approach-to-micro-credentials_en.

¹⁸ COM(2019) 640 final.

¹⁹ COM(2020) 380 final.

²⁰ https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_bg.

²¹ COM(2020) 788 final.

²² COM(2020) 98 final.

²³ COM(2017) 250 final.

²⁴ COM(2021) 101 final.

²⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/qanda_21_4627.

²⁶ Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета.

²⁷ COM(2020) 628 final.

²⁸ Заключение на Съвета 13567/20.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Предложената Препоръка на Съвета е в съответствие с член 165, параграф 4 и член 166, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Инициативата не предвижда разширяване на регулаторните правомощия на ЕС, нито обвързващи ангажименти за държавите членки. Държавите членки решават, съгласно националните особености, как да прилагат настоящата Препоръка на Съвета.

• Субсидиарност (при неизключителна компетентност)

Предложението е в съответствие с принципа на субсидиарност, предвиден в член 5, параграф 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС).

Държавите членки имат своя култура и законодателство за структурата и организацията на учебния процес. Те отговарят изцяло за съдържанието на учебния процес и организацията на своите системи за образование и обучение. В същото време фактите сочат, че те са изправени пред редица общи проблеми, свързани с готовността на системите им за образование и обучение, включително по отношение на екологичния и цифровия преход.

В съответствие с принципа на субсидиарност в предложението се представят перспективите за образование и обучение, насочени към екологична устойчивост, и се отправят препоръки в това отношение.

• Пропорционалност

Настоящото предложение е в съответствие с принципа на пропорционалност, предвиден в член 5, параграф 4 от ДЕС.

Нито съдържанието, нито форматът на настоящата предложена препоръка на Съвета не надвишават необходимото за постигане на нейните цели. Ангажиментите, които държавите членки ще поемат, са доброволни и всяка държава членка остава свободна да реши кой подход да възприеме.

• Избор на инструмент

За да се способства постигането на целите, посочени в членове 165 и 166 от Договора за функционирането на Европейския съюз, в Договора е предвидено приемането на препоръки от страна на Съвета по предложение на Комисията.

Препоръката на Съвета е подходящ инструмент в областта на образованието и обучението в случаите, когато ЕС носи отговорност за подкрепа, и често се използва за действие на европейско равнище в тези области. Като правен инструмент препоръката представлява израз на ангажимента на държавите членки към представените мерки и осигурява по-стабилна политическа основа за сътрудничество в тази област, като в същото време напълно се зачита компетентността на държавите членки в сферата на образованието и обучението.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

• Последващи оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство

Не се прилага.

- **Консултации със заинтересованите страни**

Предварителна информация за предложението беше събрана по време на обществената консултация относно ученето, насочено към екологична устойчивост, която се проведе от 18 юни до 24 септември 2021 г. (бяха получени 1352 отговора и 96 документа за изразяване на позиция), както и след целенасочени консултации с държавите членки, с неправителствени организации, учители, обучители и преподаватели, студенти и представители на младежта, както и с други европейски заинтересовани страни и експерти в областта.

- **Събиране и използване на експертни становища**

За събиране на информация във връзка с предложението бяха възложени три проучвания: i) преглед на учебните планове, политиките и други мерки в държавите членки, включително преглед на литературата, набелязване на изследванията на национално равнище и в областта на политиките, преглед на училищните програми, проучване сред учители, анализ на казуси и фокус групи; ii) преглед на проектите по „Еразъм+“, свързани с ученето, насочено към екологична устойчивост; и iii) проучване относно образованието и обучението за устойчиво развитие в контекста на COVID-19, екологичния и цифровия преход.

- **Оценка на въздействието**

Предвид допълващата функция на дейностите към инициативите на държавите членки, доброволния характер на предложените дейности и обхвата на очакваните въздействия, не беше извършена оценка на въздействието. Предложението беше изготвено въз основа на изследвания, на консултации с държавите членки и със заинтересованите страни и на обществена консултация. То напълно подкрепя ангажимента на ЕС да постигне целите на ООН за устойчиво развитие.

- **Пригодност и опростяване на нормативната уредба**

Не се прилага.

- **Основни права**

В настоящата предложена Препоръка на Съвета се зачитат основните права и се спазват принципите, признати с Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-конкретно правото на защита на личните данни, предвидено в член 8, и правото на образование, предвидено в член 14.

Мерките ще бъдат изпълнени в съответствие със законодателството на ЕС в областта на защитата на личните данни, по-специално Регламент (ЕС) 2016/679³⁰ на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни (Общ регламент относно защитата на данните).

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

За тази инициатива няма да са необходими допълнителни средства от бюджета на ЕС.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизми за наблюдение, оценка и докладване**

³⁰ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

В подкрепа на изпълнението Комисията предлага в сътрудничество с държавите членки да се разработят проучвания, ръководства и други материали въз основа на факти, дейности за партньорско обучение и установяване на добри практики.

Комисията възнамерява да докладва за прилагането на настоящата препоръка в контекста на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението.

- **Обяснителни документи (за директиви)**

Не се прилага.

- **Резюме на препоръката и на работния документ на службите на Комисията**

В проекта за Препоръка на Съвета се предлагат насоки и действия, които могат да бъдат следвани от държавите членки с цел по-нататъшно включване на екологичната устойчивост в образованието и обучението и развиване на компетентности в областта на устойчивостта от всички учащи. В него се посочва ангажиментът на Европейската комисия да допълва и подкрепя действията в тази област. В придружаващия работен документ на службите на Комисията са описани най-новите данни от проучванията и мненията на заинтересованите страни, като са дадени и подробности относно новата европейска рамка за компетентности в областта на устойчивостта.

Предложение за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА**относно ученето, насочено към екологична устойчивост**

(текст от значение за ЕИП)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 165, параграф 4 и член 166, параграф 4 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) В Европейския зелен пакт³¹ и в Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г.³² се подчертава ключовата роля на училищата, висшето образование и останалите обучителни институции за ангажиране на учащите, родителите, преподавателите³³ и по-широката общественост с промените, необходими за успешния екологичен преход.
- (2) В целите за устойчиво развитие на ООН, по-специално в цел 4.7, се отправя призив до 2030 г. всички учещи да придобият знанията и уменията, необходими за насърчаване на устойчивото развитие, включително (наред с другото) чрез преподаване на знания за устойчиво развитие и устойчив начин на живот, за правата на човека, равенството между половете, насърчаване на култура на мир и ненасилие, глобално гражданство, разбиране и оценяване на културното многообразие и приноса на културата за устойчиво развитие.
- (3) В Съобщението относно европейското пространство за образование³⁴, в Европейския стълб на социалните права³⁵ и в Съобщението относно ново ЕНП за научни изследвания и иновации³⁶ се призовава политиките и инвестициите за образование и обучение да бъдат насочени към приобщаващ екологичен и цифров преход с цел постигане на бъдеща устойчивост и просперитет.
- (4) Ключовите компетентности, определени в Европейската референтна рамка относно ключовите компетентности за учене през целия живот³⁷, имат за цел да подкрепят хората в цяла Европа да придобият уменията и компетентностите,

³¹ COM(2019) 640 final

³² COM(2020) 380 final.

³³ За целите на настоящата препоръка под преподаватели се има предвид учители (с признат статут на учител или приравнен на него статут съгласно националното законодателство и практика) и обучители (всеки, който изпълнява една или повече дейности, свързани с теоретичната или практическата обучителна длъжност, било то в образователна или обучителна институция, или на работното място). Това включва учители в общообразователното и висшето образование, учители и обучители в началното и продължаващото ПОО, както и специалисти в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст и обучителите на възрастни.

³⁴ COM(2020) 625 final.

³⁵ [Европейски стълб на социалните права | Европейска комисия \(europa.eu\)](#).

³⁶ COM(2020) 628 final.

³⁷ ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1—13, приложение.

необходими за личностна реализация, здраве, пригодност за заетост и социално приобщаване в условията на бързи и дълбоки промени.

- (5) Европейската програма за умения³⁸ е насочена към подпомагане на разработването на предназначен за пазара на труда набор от основни „зелени“ умения с цел създаване на поколение от специалисти, водени от съображения, свързани с околната среда, както и на икономически оператори в сферата на зелената икономика, като се интегрират съображенията, свързани с околната среда и климата, в училищното, висшето, професионалното образование и обучение, както и в научната област. За да бъде световен лидер в устойчивите технологии, Европа се нуждае от висококвалифицирани специалисти, които да подкрепят екологичния преход.
- (6) В Препоръката на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост³⁹ се признава ключовата роля на сектора на ПОО за цифровия и зеления преход.
- (7) С Европейския пакт за климата се отправя покана към лицата, общностите и организациите да участват в действията в областта на климата и в изграждането на по-зелена Европа, като им се предлагат възможности да научат за изменението на климата, да разработят и внедрят решения и да се свържат с другите, за да мултиплицират въздействието на тези решения.
- (8) В плана за действие в областта на цифровото образование⁴⁰ е представена визия за висококачествено, приобщаващо и достъпно цифрово образование в Европа и се подчертава значението на цифровите технологии като мощен фактор за осъществяването на прехода към зелена икономика, като същевременно се улеснява преминаването към устойчиво поведение както при разработването, така и при използването на цифровите продукти.
- (9) Новият европейски Баухаус внася културно и творческо измерение в Европейския зелен пакт, като целта е да се покаже как устойчивите иновации водят до осезаеми, положителни промени в ежедневието ни, включително в училищните сгради и в други учебни среди.
- (10) ЮНЕСКО, чрез своята програма „Образование за устойчиво развитие“, работи за превръщането на образованието в по-централна и видима част от международния отговор на кризата с климата и за постигане на целите за устойчиво развитие, по-специално на цел 4.7 относно образованието за устойчиво развитие. Съгласно Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата и Парижкото споразумение страните се ангажират да насърчават образованието, обучението, осведомеността и участието на обществеността и публичния достъп до информация в областта на изменението на климата, както и да си сътрудничат в това отношение.
- (11) Данните на ОИСР⁴¹ от 2018 г. показват висока осведоменост сред 15-годишните относно изменението на климата, екологичната криза и необходимостта от

³⁸ COM(2020)274 final.

³⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202\(01\)&from=BG](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202(01)&from=BG).

⁴⁰ COM(2020) 624 final.

⁴¹ ОИСР (2020 г.), Are Students Ready to Thrive in an Interconnected World? [Готови ли са учениците да живеят в един взаимосвързан свят?], PISA (Програма за международно оценяване на учениците) 2018 г., том VI.

справяне с тях. Същите данни обаче показват, че твърде малко ученици имат усещането, че могат да предизвикат истинска промяна. Познанията за околната среда и глобалната криза могат да създадат у учениците и студентите чувство за объркване и безсилие, което се подхранва допълнително от неточната информация и дезинформацията.

- (12) Системите и институциите за образование и обучение имат задължението да отговорят на надигания се глас на младежта относно кризите, свързани с климата и биологичното разнообразие, и да включат младите хора при разработването на решения за учене, насочено към екологична устойчивост.
- (13) Пандемията от COVID-19 изведе на преден план силната ни свързаност с природата и насочи отново вниманието върху системите за образование и обучение. Извлякоха се поуки по отношение на новите възможности за образование и обучение, включително учене в различна среда (в това число онлайн), ангажираността и автономността на учащите и връзките между формалното учене и по-широката общност. Пандемията също така засили отдавнашните опасения за физическото, психическото и емоционалното благополучие на децата и младежите.
- (14) Центровете за индивидуални грижи в ранна детска възраст, училищата, висшите учебни заведения, научноизследователските организации, доставчиците на ПОО и местните общности проявяват все по-голяма активност по отношение на кризите, свързани с климата и биологичното разнообразие. Въпреки това устойчивостта все още не е системна характеристика на образованието и обучението в целия ЕС.
- (15) Много преподаватели не разполагат с подкрепа, познания и възможности за обучение, за да включат екологичната устойчивост в обучителните си практики. Те често се чувстват недостатъчно подготвени, за да се справят с тревогите и песимизма, свързани с опазването на околната среда, и да помогнат на учащите да се ангажират с климатичните и екологичните проблеми по положителен начин.
- (16) Цялостните институционални подходи към устойчивостта, обхващащи всички сфери на дейност, все още не са широко разпространени. Тези подходи могат да включват преподаване и учене; научни изследвания и иновации; съоръжения и операции, и в тях следва да бъдат ангажирани учениците, персонала, родителите, местните и по-широките общности.
- (17) Потенциалът и възможността за допълване и укрепване на други образователни програми трябва да бъдат допълнително проучени. Преподаването и ученето, насочени към екологична устойчивост, могат да осигурят цялостна подкрепа на политиките и програмите за благополучие и приобщаване, глобална солидарност, обучение, съсредоточено върху учениците, научни изследвания и иновации и цифрова трансформация.
- (18) Измерението на образованието и обучението не се включва систематично в други политики, свързани с екологичния преход и устойчивостта. Интегрирането на образованието в тези политики може да подпомогне тяхното прилагане, да свърже различни сектори на обществото и икономиката и да допринесе за ефективното включване на устойчивостта в образованието.
- (19) Настоящата препоръка е в пълно съответствие с принципите на субсидиарност и на пропорционалност,

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

- (1) Спешно да увеличат усилията, подкрепящи системите за образование и обучение да предприемат действия за осъществяване на екологичния преход, така че учащите от всички възрасти и от всякакъв произход да имат достъп до висококачествено и приобщаващо образование и обучение относно изменението на климата, биологичното разнообразие и устойчивостта.
- (2) Да заложат ученето, насочено към екологична устойчивост, като приоритетна област в политиките и програмите за образование и обучение, за да се подкрепи секторът и да му се даде възможност да допринесе за екологичния преход. Да разработят всеобхватен подход към ученето, насочено към екологична устойчивост, който включва сътрудничеството на всички органи, организации и участници в системата за образование и обучение.
- (3) Да осигурят разнообразни възможности за обучение в различна среда от ранна детска възраст до зряла възраст, така че всички хора да могат да се подготвят и активно да допринасят за екологичния преход, да предприемат действия за екологично устойчива, кръгова и неутрална по отношение на климата икономика и справедливо общество.
- (4) Да обмислят следните мерки на равнището на системата:
 - а) пълно привеждане на стратегиите и планове в образованието и обучението, включително на тези, свързани с учебните планове и оценяването, педагогическите подходи и професионалното развитие на преподавателите, в съответствие с екологичната устойчивост. Подкрепа за прилагането на национални и други стратегии и политики, включително относно свързани понятия като образование за устойчиво развитие, чрез планове за действие и механизми за проследяване и мониторинг;
 - б) инвестиране в екологично и устойчиво оборудване, ресурси и инфраструктура (сгради, терени и технологии) за учене, социализация и отдых, за да се гарантира здравословна и стабилна учебна среда;
 - в) повишаване на осведомеността за ползите и възможностите на ученето, насочено към екологична устойчивост, и подкрепа на институциите за образование и обучение за превръщането на темите, свързани с изменението на климата, биологичното разнообразие и устойчивостта, в част от ежедневието на учащите;
 - г) осигуряване на съдържателно и координирано участие на учениците, студентите и на всички учащи, за да се предложат и разработят подходи за това какво, как и къде да научават за екологичната устойчивост и нейното постигане. Насърчаване на участие, балансирано по отношение на пола, на учащи се от всякакъв произход;
 - д) разработване на всеобхватни рамки на учебните планове, в които е предвидено време и място за задълбочено учене, насочено към екологична устойчивост, така че учащите да могат да развият компетентности, свързани с устойчивостта, от ранна възраст. Ученето между поколенията и местните примери, проблеми и решения могат да направят учебните планове по-актуални за учащите, като им покажат, че действията, свързани с изменението на климата, биологичното разнообразие и устойчивостта, могат да бъдат значими и на местно равнище;

- е) подкрепа за сътрудничество и създаване на мрежи за устойчивост и биологично разнообразие, в които участват например местни органи, представители на младежта, центрове за екологично образование, горски стопанства, паркове, животновъдни и земеделски стопанства, музеи, библиотеки, неправителствени организации, изследователски и потребителски организации, а също и стопански предприятия;
 - ж) подкрепа за по-мощно разгръщане на добрите практики и инвестиране в педагогически изследвания във връзка с ученето, насочено към екологична устойчивост, на всички нива на образование и обучение.
- (5) Да подкрепят учащите, като обмислят следните мерки:
- а) предоставяне на възможности на учащите, още от предучилищна възраст, да разберат, да ценят и да се ангажират с природния свят и неговото биологично разнообразие, да развият чувство на любопитство и възхищение и да се научат да действат — индивидуално и колективно, за постигане на устойчивост;
 - б) подсилване, включително чрез финансова подкрепа, на висококачественото учене през целия живот, насочено към екологична устойчивост, в това число стажове, чиракуване, доброволчество, извънкласни дейности и други форми на неформално и информално учене. Отдаване на признание и възнаграждаване на гражданската ангажираност за постигането на екологична устойчивост;
 - в) създаване на условия за методи и подходи на учене, които са основани на сътрудничество и опит и са подходящи за местната среда и традиции. Това включва предоставяне на практически възможности на учениците да наблюдават природата и да се грижат за нея, да пестят ресурси, да ремонтират, използват повторно и рециклират, което би им помогнало да разберат значението на устойчивия начин на живот и кръговата икономика;
 - г) предоставяне на точна и достъпна информация за кризата, свързана с климата и биологичното разнообразие, и за факторите, които я обуславят, развиване на умения за решаване на проблеми и сътрудничество, насърчаване на критичното мислене и медийната грамотност и подкрепа за положителни действия, включително доброволчество, за преодоляване и намаляване на страха и безсилието, които учащите могат да изпитват спрямо планетарните кризи.
- (6) Да подпомогнат преподавателите да улеснят ученето, насочено към екологична устойчивост, като обмислят следните мерки:
- а) признаване, че всички преподаватели, независимо от тяхната дисциплина или образователен сектор, са преподаватели по устойчивост, които трябва да подкрепят учениците си при подготовката им за екологичния преход. Включване, провеждане на консултации и ангажиране на преподавателите при разработването на учебните планове и при други образователни реформи, свързани с екологичната устойчивост, както и при определянето на подходящо професионално развитие;
 - б) залагане на екологичната устойчивост във всички програми за първоначална подготовка на учителите; програми за непрекъснато професионално развитие, професионални стандарти и рамки за учителите,

за да се развие компетентността на преподавателите по отношение на устойчивостта;

- в) създаване на възможности и стимули за преподавателите да участват в програми за професионално развитие, свързани с устойчивостта, например чрез свързването им с кариерното израстване и развитие и въвеждане на длъжности за преподавателите като координатор по устойчивостта;
 - г) подкрепа на преподавателите, включително чрез осигуряване на необходимото време и пространство, да възприемат педагогически методи, които подобряват обучението по екологична устойчивост, да прилагат интердисциплинарен подход към образованието в областта на устойчивостта, да разгръщат социално-емоционалните аспекти на ученето, насочено към екологична устойчивост, така че всички учащи да станат катализатори на промяната и да се научат да действат — както индивидуално, така и колективно, за един по-устойчив свят;
 - д) насърчаване и улесняване на трансформиращото и интердисциплинарното преподаване и учене, при което се използват както традиционни, така и иновативни подходи за учене, включително практическо обучение, подходът STEAM⁴², хакатони и игровизация;
 - е) разработване и разпространение на ресурси в помощ на преподавателите, включително по отношение на оценяването. Подпомагане на преподавателите да използват традиционни и нови инструменти и материали, за да преподават екологична устойчивост в различна среда — на закрито и на открито, в цифрова или в друга среда. Осигуряване на достъп до експертни центрове, включително центрове за екологично образование;
 - ж) насърчаване на научната общност на знание и иновации да се ангажира с доставчиците на формално, неформално и информално образование, за да подкрепи преподавателите в областта на екологичната устойчивост. Подпомагане на служителите в сферата на образованието да участват в проучвателни проекти и изследвания, свързани с извънредните климатични ситуации, екологичната криза и устойчивостта.
- (7) Да подпомогнат институциите за образование и обучение да интегрират ефективно екологичната устойчивост във всички свои дейности и операции, като обмислят следните мерки:
- а) насърчаване и улесняване на цялостни институционални подходи за ефективно постигане на устойчивост, които обхващат преподаване и учене, визия, планиране и управление, активно участие на учащите и служителите, управление на сгради и ресурси, партньорства с местни и по-широки общности, научни изследвания и иновации. Подкрепа на ръководителите в образованието при управлението на организационните промени със специално професионално развитие и насоки за изпълнение на техните функции;

⁴² При подхода STEAM (науки, технологии, инженерство, изкуства и математика) се използва творческият потенциал от свързването на образованието в областта на науките, технологиите, инженерството и математика с изкуствата, хуманитарните и социалните науки.

- б) подкрепа на институциите за образование и обучение при разработването, наблюдението и оценката на техните стратегии за устойчивост и/или за включване на устойчивостта в съществуващите процеси и мерки (напр. планове за развитие на училищата, определяне на мисии и стратегии за висшето образование). Осъзнаване, че това е дългосрочен процес, изискващ малки измерими стъпки, които се проследяват и оценяват текущо, включително чрез самооценка от страна на институцията;
 - в) насърчаване и подкрепа на училища, висши учебни заведения, доставчици на ПОО и други доставчици в сферата на образованието да участват в програми за екологично сертифициране, които могат да донесат екологични, образователни и икономически ползи. Осигуряване на помощни структури за такива схеми, напр. агенции или органи за подкрепа на цялостни институционални подходи, наставничество и работа в мрежа, образци и насоки, финансово подпомагане;
 - г) съсредоточаване на част от вътрешните и/или външните механизми за преглед и осигуряване на качеството на организациите за образование и обучение върху устойчивостта. Възнаграждаване на висшите учебни заведения чрез рамки за финансиране в зависимост от резултатите за ефективно ангажиране с устойчивостта;
 - д) По-голямо застъпване на екологичната устойчивост в програмите, учебните планове и модулите на редица дисциплини като икономика, социални науки, архитектура и инженерство, устройство и управление на територията. Използване на ресурси и материали, разработени от екологични и образователни неправителствени организации и други съответни органи;
 - е) подкрепа на институциите за висше образование и ПОО при разработването на малки и специализирани учебни курсове по екологична устойчивост, даващи микроквалификация, с цел задълбочаване, разширяване и актуализиране на професионалните компетентности;
 - ж) подкрепа за партньорства с бизнеса, изкуствата, стопанствата, културното наследство, спорта, научноизследователските институти, сектора на образователните ресурси (включително технологии, издателска дейност и друго оборудване за учебната програма) и научните изследвания в областта на образованието. Разработване на извънкласни, летни и други програми, като същевременно се осигурява подкрепа за стажове, например в лаборатории, предприятия, изследователски институции, неправителствени организации.
- (8) Да мобилизират национални и европейски средства за инвестиции в инфраструктура, обучение, инструменти и ресурси за повишаване на устойчивостта и готовността на образованието и обучението за екологичния преход, по-специално „Еразъм+“, Механизма за възстановяване и устойчивост, Европейския корпус за солидарност, Европейския социален фонд плюс, Европейския фонд за регионално развитие, Инструмента за техническа подкрепа, програмите „Цифрова Европа“, „Хоризонт Европа“ и InvestEU.
- (9) Да инвестират в мониторинг, научни изследвания и оценка на предизвикателствата пред политиката и на въздействието на тези инициативи, за да се извлекат поуки, които да послужат при изготвянето на политиките,

включително чрез подкрепа за разработването на общи показатели и цели за екологична устойчивост в образованието,

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА:

1. Да улесни сътрудничеството и взаимното обучение между държавите членки и заинтересованите страни в областта на ученето, насочено към екологична устойчивост, чрез:
 - 1.1. Стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)⁴³, в която образованието, посветено на екологичния преход, е ключова приоритетна област.
 - 1.2. Разпространение и насърчаване на използването на възможности за поощряване, подкрепа и осигуряване на образование и обучение за екологична устойчивост в рамките на програми на ЕС за финансиране, като „Еразъм+“, Европейския корпус за солидарност, програма LIFE, Европейския социален фонд, „Хоризонт Европа“, действията „Мария Склодовска-Кюри“ и Инструмента за техническа подкрепа.
 - 1.3. Споделяне на добри практики от обмен между персонал, проекти и мрежи в рамките на „Еразъм+“, включително чрез инициативата „Европейски университети“ по „Еразъм+“, онлайн общността eTwinning, както и центровете за високи постижения в областта на професионалното образование, действията „Мария Склодовска-Кюри“ и Европейския институт за иновации и технологии.
 - 1.4. Откриване, документиране и споделяне на примери за добри практики, включително чрез съществуващи онлайн платформи⁴⁴, и подпомагане на работата в мрежа на национални и други организации, които способстват за насоченост на формалното и неформалното образование и обучение към екологична устойчивост.
 - 1.5. Включване на младите хора в изпълнението на препоръката, по-специално чрез Европейската година на младежта 2022 г. и диалога по въпросите на младежта в ЕС, за да се гарантира, че мненията, възгледите и потребностите на младежите и техните организации ще бъдат взети под внимание в пълна степен.
 - 1.6. Осъществяване на взаимодействия с коалицията „Образование за климата“ и новия европейски Баухаус.
2. Да разработи и споделя ресурси, материали и научни изследвания относно ученето, насочено към екологична устойчивост, в сътрудничество с държавите членки, включително относно нова европейска рамка за компетентност в областта на устойчивостта.
3. Да подкрепя преподавателите да преподават екологична устойчивост чрез:
 - 3.1. Предоставяне на ресурси и помощни материали относно бъдещата Европейска платформа за училищно образование, EPALe и Европейския младежки портал.

⁴³ Резолюция на Съвета 2021/C 66/01.

⁴⁴ Тук може да се включат предстоящата Европейска платформа за училищно образование, Кътът за обучение, платформата Science is Wonderful! (Науката е чудесна!), Европейският младежки портал, EPALe, Scientix, Европейският алианс за професионална подготовка, Пактът за умения.

- 3.2. Отдаване на признание за изключителни усилия в преподаването и ученето, насочено към екологична устойчивост, чрез инициативите на ЕС за присъждане на награди, в това число Европейската награда за иновативно преподаване, наградата eTwinning и Европейските награди за професионални умения.
4. Да наблюдава развитието на „зелени“ умения във висшето образование, у завършилите ПОО и изследователите в началото на кариерата си, например като ги включи в европейската инициатива за проследяване на дипломираните лица.
5. Да наблюдава напредъка в образованието за екологична устойчивост в рамките на докладите за европейското образователно пространство и Европейския зелен пакт.
6. Да засили сътрудничеството със съществуващите международни организации, най-вече с ЮНЕСКО и с други органи на ООН, за да се насърчи подход към образованието и обучението за екологична устойчивост сред създателите на политиките, практикуващите и заинтересованите страни в държавите членки, който залага на равенство, приобщаване и справедливост, в съответствие с Европейския зелен пакт и целите за устойчиво развитие.
7. Да продължи да укрепва екологичното измерение на програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“, както чрез екологосъобразна мобилност и екологични практики в проектите, така и чрез силен акцент върху екологичната устойчивост в сътрудничество между различни заинтересовани страни, свързани с образованието, обучението и младежта.

Съставено в Брюксел на [...] година.

*За Съвета
Председател*